

Nieuwsbrief Tieneronderwijs

Kleinschalig en uitdagend onderwijs voor 10-14 jarigen

mei 2020, uitgave 3 van het derde jaar

*“Hoe geven we tieners meer richting, ruimte en ruggensteun
om te leren en ontwikkelen?”*

Thema's:

***Van de school als selectiemachine naar de school van mogelijkheden
met overdracht als onderdeel van persoonlijke ontwikkeling***

Beste mensen,

Van de school als selectiemachine naar de school van mogelijkheden. Voor een politieke partij (Volt) heb ik met de leden en experts een beleidsprogramma voor onderwijs geschreven. Wil het (tiener)onderwijs echt ruimte krijgen dan zal er ook in het overheidsbeleid iets moeten veranderen. In dit nummer een samenvatting van het concept beleidsprogramma.

De tienerscholen zijn op weg. Op de website is een praktische handleiding te vinden voor een nieuwe inrichting van het (tiener)onderwijs. Tienerscholen gaan uit van persoonlijke ontwikkeling als basis. Dat is niet de eerste zorg van onze overheid. De eerste reactie op de lockdown is de vraag of kinderen gaan achterlopen in taal- en rekenen en gaat niet of minder over de betekenis van de crisis voor de persoonlijke ontwikkeling. Dat deze twee onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn.

Centrale vraag voor mij is hoe je in een systeem van kennisoverdracht, waarin kinderen en jongeren een gereedschapkist meekrijgen met kennis, taal, rekenvaardigheden, meer tijd en aandacht vrij kan maken voor ondersteuning van kinderen en jongeren in hun persoonlijke ontwikkeling. Uiteindelijk wil je dat kinderen en jongeren vanuit hun persoonlijke ontwikkeling hun eigen gereedschapkist gaan vullen.

Sterkte in deze rare uitdagende tijden

Erik Peperkamp

Nieuwsbrief Tieneronderwijs

Kleinschalig en uitdagend onderwijs voor 10-14 jarigen

mei 2020, uitgave 3 van het derde jaar

Samenvatting voorstel concept beleidsprogramma voor Tweede kamerverkiezingen 2021:

1. **Ondersteuning van persoonlijke ontwikkeling,**
  - a. **Faciliteren persoonlijke ontwikkeling**

Kinderen, jongeren en volwassenen worden in het onderwijs begeleid om zichzelf te leren kennen, om te gaan met zichzelf (lichaam, emotie/persoonlijkheid, denken, ziel/persoonlijke stem) met anderen en de wereld (rol in de samenleving, omgaan met natuur, materialen en technieken, cosmos, oorsprong en spiritualiteit).
  - b. **Brede ontwikkeling**

Niet alleen aandacht voor denken maar ook voor doen (zie ook voorstel 3). Aandacht voor creatieve vakken, bewegen, persoonlijke leerbehoeftes, leerstijlen en een gezonde leefstijl.
2. **Samen leren leven.**
  - a. **Elke school staat open voor alle kinderen en jongeren.**

Elke school zorgt dat kinderen elkaars religies leren kennen en respecteren. Scholen op basis van één religie worden niet meer bekostigd door de overheid (wijziging artikel 23).
  - b. **Waardenontwikkeling.**

Elke school begeleidt kinderen en jongeren om met elkaar gezamenlijke en eigen waarden ontwikkelen. Elke school begeleidt hen om deze waarden te verbinden aan de Nederlandse grondwet en de legitimiteit van afspraken binnen onze samenleving.
  - c. **Europees burgerschap**

Elke school werkt aan sociale vaardigheden, maatschappelijk dialoog en actieve deelname aan de democratische samenleving van kinderen en jongeren.
3. **Kwalificeren in denken en doen,.**
  - a. **Denken en doen in evenwicht.**

Alle kinderen en jongeren tot 16 jaar hebben minimaal 4 uur in de week dat ze aan het maken en creëren zijn met de handen.
  - b. **Vaardigheden**

Alle benodigde vaardigheden (creëren, kritisch beschouwen, samenwerken, onderzoeken, ondernemen) worden getraind: Er zijn leerlijnen en evaluatiecriteria
  - c. **Nieuwe technologie**

Expertise centrum 'Onderwijs en technologie': Vernieuwingen in (digitale) technologie worden systematisch gevolgd en doorvertaald naar de praktijk van het onderwijs.
4. **Gelijke kansen en levenslang leren.**
  - a. **Gelijke kansen.**

Elke burger heeft zoveel mogelijke gelijke kansen in het onderwijs. Achterstanden en belemmeringen vanuit de thuissituatie worden zoveel mogelijk weggenomen. Een target groep "gelijke kansen" bewaakt dit.
  - b. **Levenslang leren voor laaggeschoolden.**

Elke burger is in staat om in de rol van burger volledig mee te functioneren in de maatschappij. Voor elke burger is een basaal scholingsprogramma toegankelijk en beschikbaar om bij te scholen. Elke laaggeschoolde burger krijgt de mogelijkheid om via gratis cursorisch beroepsonderwijs de eigen arbeidskansen te verbeteren. Een targetgroep "levenslang leren" creëert voorwaarden.

Nieuwsbrief Tieneronderwijs

Kleinschalig en uitdagend onderwijs voor 10-14 jarigen

mei 2020, uitgave 3 van het derde jaar

5. **Toekomstgerichtheid van het onderwijs.**
  - a. **Onderwijs innovatie**
Gezamenlijk ontwikkelen van expertise in effectieve onderwijsaanpakken, die aansluiten bij de huidige en toekomstige leef- en werkwereld.
  - b. **Toekomstgerichte onderwijsinhouden beroepsonderwijs**
Gezamenlijk ontwikkelen van onderwijsinhouden, die aansluiten bij de huidige en toekomstige leef- en werkwereld.

6. **Ruimte voor kinderen en jongeren om te ontwikkelen.**
  - a. **Ruimte om te ontwikkelen**
Een onderwijsprogramma dat past bij de ontwikkelingsfase van het kind/ de jongeren
  - b. **Uitstel selectie tot 16 jaar**
Een onderwijs systeem dat kinderen en jongeren de tijd geeft om zich te ontwikkelen naar het onderwijssoort en -niveau dat bij hen past. Afschaffen van de eindtoets basisonderwijs. Differentiatie naar niveau per vak. Gebruik van volgsystemen.
  - c. **Ruimte voor keuzes en specifieke leerbehoefte**
Een onderwijssysteem dat ruimte biedt voor specifieke kwaliteiten en leerbehoefte van kinderen en jongeren. Vrije vakkenkeuze bovenbouw HAVO/VWO.

7. **Ruimte voor onderwijsprofessionals**
  - a. **Verhoging kwaliteit en specialisatiemogelijkheden in het leraarschap**
Differentiatie in het beroep van leerkracht. Verstreken verbetercultuur en geven van specialisatiemogelijkheden.
  - b. **Taak- en functiedifferentiatie en rechtvaardige arbeidsvoorwaarden**
Masterniveau leraar PO wordt gelijkgetrokken met bevoegdheid en salariering leraar onderbouw VO.
  - c. **Vermindering werkdruk:** minder onderwijstijd, meer ontwikkeltijd
  - d. **Promotie campagne: “wat een leerkracht doet en betekent”.** Continu.

8. **Effectieve kwaliteitszorg en financiering.**
  - a. **Wegnemen perverse prikkel financiering**
Financiering die de concurrentie tussen scholen ontmoedigt.
  - b. **Verantwoorde overhead**
Financiering die zoveel mogelijk naar de scholen gaat. Geen onnodige overhead.
  - c. **Verbreding ijkpunten kwaliteitszorg**
Ijkpunten voor alle doelstellingen van het onderwijs (persoonlijke ontwikkeling, samen leren leven, brede kwalificatie).
  - d. **Kwaliteitsgarantie:**
Kwaliteitszorg die alle kwaliteitskenmerken promoot van het onderwijs en een kwaliteitsgarantie geeft aan ouders, kinderen en studenten.
  - e. **Double check kwaliteitszorg:**
Kwaliteitszorg die deels op zelfverantwoording is gebaseerd maar ook ruimte laat voor een landelijke onafhankelijke check.

Dit zijn de vergezichten, die we willen uitwerken en waarmaken samen met leerkrachten, kinderen, jongeren en ouders.

Nieuwsbrief Tieneronderwijs

Kleinschalig en uitdagend onderwijs voor 10-14 jarigen

mei 2020, uitgave 3 van het derde jaar

De verbreding van overdracht naar persoonlijke ontwikkeling

De focus op overdracht

Als je alleen met overdracht bezig bent dan focus je op leerresultaten, effectieve instructie. Je toets veel en selecteert op niveau. Hoe kun je kinderen en jongeren effectiever en efficiënter kennis en reken- en taalvaardigheden bijbrengen? Je kijkt naar leerstoornissen en hoe je die het beste kunt aanpakken. De persoon van het kind probeer je ook aandacht te geven, want dat geeft je hart je in, maar staat niet centraal.

Welke leerkracht blijft je bij?

De leerkracht bij wie je hoge punten haalde voor de toets, of de leerkracht die:

- je anders deed kijken,
- je de wereld liet ervaren,
- je ruimte gaf om te experimenteren en te onderzoeken,
- aandacht had voor welke waarden en betekenissen je ontwikkelde en
- je aanzette om te doen, te maken en te creëren?

Van overdracht naar meer ruimte voor persoonlijke ontwikkeling

Begeleiden in persoonlijke ontwikkeling is ondersteunen in bewustworden. Eerst maak je een kind bewust van zichzelf, zijn/haar lijf, emoties/persoonlijkheid, manier van denken en van hun eigen unieke stem. Vervolgens gaan ze om met anderen en begeleid je ze in het aangaan van relaties, het geweldloze communiceren en het creëren van synergie. Tenslotte maak je ze bewust van de samenleving, leer je ze omgaan met de natuur, leer je ze omgaan met beelden en materialen en laat je ze denken over de oorsprong, de cosmos en spiritualiteit. Je leert kinderen en jongeren als groep samenleven, en hun eigen rol bepalen. Allemaal zaken die niet te toetsen zijn, maar die kinderen en jongeren wel kunnen presenteren aan medeleerlingen, hun ouders en leerkrachten. Of dat gaat lukken, weet je niet. Elk kind zoekt en vindt een eigen unieke weg. Dat is wat Gert Biesta noemt het prachtige risico van onderwijs.

Overdracht binnen persoonlijke ontwikkeling

Door persoonlijke ontwikkeling als uitgangspunt te nemen kun je kinderen ook meenemen in de waarde van kennisoverdracht en leren van reken en taalvaardigheden boor hen persoonlijk. Dan kiezen ze er zelf voor. Het betekent ook trainen en werken aan zelfdiscipline, aan veerkracht en doorzettingsvermogen. Er is geen stappenplan voor maar wellicht helpt het schema op de volgende pagina.

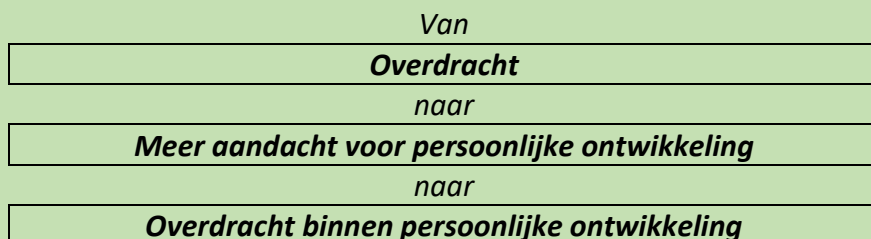
Nieuwsbrief Tieneronderwijs

Kleinschalig en uitdagend onderwijs voor 10-14 jarigen

mei 2020, uitgave 3 van het derde jaar

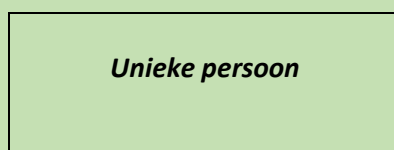
Schematische weergave

1. Waar willen we naar toe?

2. Vanuit welk mensbeeld/kindbeeld?

I. Omgaan met jezelf: <ul style="list-style-type: none"> a. Fysiek/lichaam b. Emoties/psyche c. Denken/ d. Je stem, je rol	II. Omgang met de ander <ul style="list-style-type: none"> a. Geweldloze communicatie b. Aangaan relaties c. Synergie	III. Omgaan met de wereld: <ul style="list-style-type: none"> a. Je rol in de samenleving b. Omgang met de natuur c. Omgang met materie: maken creëren d. Cosmos, ongrijpbare, spiritualiteit
--	---	---

persoonlijke ontwikkeling in alle facetten

3. Doelen van onderwijs

1. <i>Persoonlijke ontwikkeling</i>	2. <i>Samen leren leven</i>	3. <i>Kwalificeren</i>
-------------------------------------	-----------------------------	------------------------

Nieuwsbrief Tieneronderwijs

Kleinschalig en uitdagend onderwijs voor 10-14 jarigen

mei 2020, uitgave 3 van het derde jaar

4. Uiteenzetting drie perspectieven

<p style="text-align: center;">Leren</p> <p>Doel Reproductie, toepassen inzicht, kenmerken</p> <ul style="list-style-type: none"> - kennisoverdracht, - technische vaardigheden (rekenen, schrijven) - EDI - Toetsen - Goed/fout - Selecteren <p>Resultaat: "gereedschapskist"</p>		<p style="text-align: center;">Persoonlijke ontwikkeling:</p> <p>Doel Waarnemen, ervaren, bedenken/onderzoeken, betekenis verlenen, handelen kenmerken</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ontwikkeling vaardigheden en houding - Van onbewust naar bewust - Begeleiden coachen - Presenteren - Benutten mogelijkheden <p>Resultaat: "brede ontwikkeling"</p>
	<p>Leren binnen persoonlijke ontwikkeling "Breed ontwikkelde unieke personen met een gereedschapskist"</p>	

Uitwerking Persoonlijke ontwikkeling

Waarnemen

Hoe	Van onbewust naar bewust
a. Zien, horen, ruiken tasten b. Voelen in je lichaam (spierspanning, hartklopping, ademhaling) <i>Lichamelijk geheugen</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Leren observeren (kunst, techniek, natuur etc.) - Yoga
<u>Fysiek systeem</u>	

Ervaren

Hoe	Van onbewust naar bewust
a. Emotie/psyche Trauma, coping Inspiratie b. Benoemen, gebruiken <i>Emotioneel geheugen</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Gewerldloos communiceren - Psycho analyse - opstellingen - Tantra
<u>Psychisch/persoonlijkheidssysteem</u>	

Nieuwsbrief Tieneronderwijs

Kleinschalig en uitdagend onderwijs voor 10-14 jarigen

mei 2020, uitgave 3 van het derde jaar

Denken

Hoe	<i>Van onbewust naar bewust</i>
a. Impulsgedachten	- <i>Logica</i>
b. Beredeneerde gedachten (deductie)	- <i>Wetenschap</i>
c. Onderzoekende gedachten (inductie)	- <i>brainstormen</i>
<i>Denk geheugen (lange termijn, werkgeh.)</i>	
<u><i>Mentaal systeem</i></u>	

Betekenis verlenen

Hoe	<i>Van onbewust naar bewust</i>
d. overgenomen betekenissen	- <i>massacommunicatie</i>
e. overwogen betekenissen	- <i>ethiek</i>
<i>Waarden geheugen</i>	
<u><i>Waardensysteem</i></u>	

Doen

Hoe	<i>Van onbewust naar bewust</i>
f. impuls actie	- <i>voorbeeldgedrag</i>
g. overwogen actie	- <i>experimenteren</i>
<i>fysiek geheugen</i>	
<u><i>Fysiek Handelend systeem</i></u>	

- *Ontwikkelen via jezelf: uitproberen, introspectie, reflectie, doorzetten,*
- *Ontwikkelen via de ander: spiegelen, externaliseren, internaliseren, ontmoeten en luisteren*
- *Ontwikkelen via de samenleving: focussen, wegen, kiezen*

Nieuwsbrief Tieneronderwijs

Kleinschalig en uitdagend onderwijs voor 10-14 jarigen

mei 2020, uitgave 3 van het derde jaar

Ondersteuningsaanbod

Hieronder een overzicht van het ondersteuningsaanbod. Heeft u interesse in een bijdrage: mail info@tienercollegenijmegen.nl.

a. Ontwikkel zelfsturing bij de tieners (en bij jezelf als begeleider of ouder).

Onze bijdrage: Het instrument 'de self-director' geeft een overzicht van de belangrijkste vragen in de persoonsvorming. Op een trainingsdag wordt dit instrument van zelfsturing geïntroduceerd en omgezet in een aanpak voor de tieners. Daarna gaan de begeleiders met de tieners aan de slag met 'de selfdirector'. Ook de tieners kunnen een verdiepende dag krijgen vanuit ons. Een eerste open training zal in februari worden gehouden.

b. Ontwikkel communicatievaardigheden bij de tieners (en bij jezelf als begeleider of ouder).

Onze bijdrage: een trainingsdag om te leren empathisch te communiceren voor begeleiders, ouders en tieners.

c. Bepaal samen (begeleiders, tieners, ouders) de leerdoelen.

Onze bijdrage: Op basis van richtinggevers stellen tieners, begeleiders en ouders zelf de leerdoelen vast in twee gezamenlijke sessies van een dagdeel.

d. Ontwikkel samen (begeleiders, tieners, ouders) het onderwijs.

Onze bijdrage: Twee oefenbijeenkomsten van een dagdeel om samen met tieners, begeleiders, ouders en experts een project op te zetten. Twee oefenbijeenkomsten van een dagdeel om in een vakgebied een aanzet te geven voor een uitdagende training/project/leeromgeving om voor te bereiden op een assessment.

e. Maak contact met PO-scholen en VO-scholen die samen een tienerstroom willen ontwikkelen of het onderwijs aan 10-14 jarigen willen verbeteren.

Onze bijdrage: Het leggen van de eerste contacten en voeren van eerste verkennende gesprekken.

f. Start met leerkrachten PO en docenten VO vanuit een gedeelde visie en missie: Wat wil je bereiken met de tieners?

Onze bijdrage: Ophalen van de individuele dromen, visies en passies via interviews. Vervolgens in twee sessies van een dagdeel komen tot een eerste gezamenlijke opzet van de visie en de missie.